

Pénz a kultúrára

Művészetek Háza Szegeden?

A júliusi költségvetés-módosítás számtalan tétele között imígyen sikerült „elbújtatni” (s közhírré tétele céljából nekem csak most fölfedezni) ezt az örvendetesen nagyvonalúnak ígérkező tervet: „Bartók Béla Művelődési Központ hálózatának felújítására és a Művészetek Házának kialakítására: 16 millió 563 ezer forint.”

Az utca is megújul

A közgyűlési határozathozatalt segítő, készült egy rajz, beépítési vázlat, amelynek tanúsága szerint nem egyszerűen a volt óvodaépület felújításáról van szó, hanem az egész tér, illetve a Fésű utcáig tartó utcaszakasz városrendezési elképzelésekhez igazodó rekonstrukciójáról – beleértve például egy, az ÁBC mögötti gépkocsiparkoló kiépítését, pavilonosor fölépítését, a tér „beburkolását” is. A Csanádi utca 9. épületét a felújítással egyidőben mindkét szárnyon, az északnyugatin és délkeletin egyaránt bővítenék. Az egymással összeköttetésben lévő három épület – a felújított és a két vadonatúj – együtt lenne a Művészetek Háza.

Az építészeti tervezés előtt természetesen meg kell határozni, mit rejt a szépen hangzó név. Mire használják a „hármasházat”? A nyáron, augusztus közepén született egy javaslat. Két érintett önkormányzati bizottság (a Vagyonkezelő és Vállalkozási, valamint a Kulturális és Közművelődési Bizottság), a megfe-

Amikor a Bartók Béla Művelődési Központ belvárosi épületéből kaszinó lett, mindazokat, akikben támadt némi aggodalom a szegedi kulturális intézmények jövőjéről, megnyugtatták az önkormányzat illetékesei: a Schilling úrtól befolyó pénzeket a kultúrára fogják költeni. Az érvelés egyik eleme volt az újszegedi Csanádi utca 9. szám alatti volt óvodaépület: felújítják, s a Bartók intézménye lesz – így az ígéret. S lőn: a júliusi közgyűlési határozat a Városrendezési és Építésügyi Iroda épületbővítési javaslatával írta elő a felújítást, amelyre a város idei költségvetésében 16 és fél millió forint az előirányzott összeg. De mivel bővíti a ma ramaty állapotban lévő, hajdan szép, szecessziós épület?

lelő irodák, valamint az új épületkomplexum leendő kezelője, a Bartók művelődési központ, s a szegedi nem hivatásos színházak szervezeteinek képviselői a következőket gondolták el: az északnyugati szárnyon legyen egy befogadó színház, a délkeletin pedig kiállítóterem, galéria. A középső, az eredeti Csanádi utca 9. – hagyományos közművelődési intézményként (ha tetszik, a Bartók belvárosi épületének pótlására) működne.

Helykeresők

Mi tagadás, sok egyéb (például koncertterem) mellett réges régi igény egy befogadó színház léte Szegeden, ahol virágzó alternatív, vagy másnéven: nem hivatásos színházi élet – lenne. Ha lenne hol játszani a létező számos együttessel. Aztán: tessék gondolni az immár második éve országos és nemzetközi sikerű Szabad Színházak Fesztiváljára, a nyári találkozóra, amelyet egyébiránt szintén az önkormányzat, illetve egyik intézménye, a Szabadtéri

karolt fel. Az idén három helyszínen játszottak a meghívott együttesek, egyik helyszínre se lehet ráfogni, hogy valódi színházi körülményeket tud biztosítani.

A nem hivatásos színházi csoportok már szakmai szervezeteiket is létrehozták, nem utolsósorban a hatékonyabb érdekvédelemért. A MASZK, vagyis a Magyar Alternatív Színházak Központja és a Szegedi Színházi Páholyt tett már erőfeszítéseket azért, hogy a régi zsinagóga használhas-sák játszóhelyként; ugyanezt az épületet nézte ki magának stúdiószínházi célokra a Szegedi Nemzeti Színház. Csakhogy a régi zsinagóga is felújításra szorul. Az építkezés terveire és a helyreállításra ötmilliót szántak az idei költségvetésből; az álmok arról szólnak, hogy sokféle kulturális-művészeti esemény helyszíne lehet majd, ha újjáépül – de ez már egy másik téma. Most csak indoklásszerűen keveredett ide, annak bizonyítására, hogy valódi igény mutatkozik egy sokféle produkciót befogadó színház-színhelyre.

A képzőművészek a megmondható, hogy bizony elkélne a városban egy galéria is. Nemcsak azért, mert a Bartók hajdan népszerű és nagyon színvonalas (B-Galéria) kiállításainak helyén ma „kaszinóznak”; a színjátszók civil szférát erősítő szervezeteihez hasonlóan megalakultak a városban a képzőművész-szervezetek is, s akiket „érdek-képviselnek”, azok ugyancsak azzal küzdenek, hogy nincs elég megfelelő helyük a létrehozott értékek megmutatására.

Civilek a pályán

A javaslatot persze még számtalanszor, számos erre illetékes fórum tárgyalja meg addig, míg elindulhat az építkezés, de talán nem az lesz a vitatéma, hogy kell ez nekünk, vagy sem, hanem az, hogy miként lehet előteremteni a rávalót.

Mindenestre az az önkormányzat, amelyiknek bátorsága van költeni a kultúrára nehéző időkben is – az alighanem egyéb jó dolgokra is kapható. S ha eszébe idézi a szegedi választópolgár, hogy az ősködbe tűnt, pedig mindössze két évvel ezelőtti választási propagandákban (szinte mindegyik pártban) főszereplő volt „a civil szervezetek támogatása”-ígéret, akkor megrövidíthet egy képzetlembeli listát: amint megvalósul Újszegeden az új szegedi Művészetek Háza, egy tételt ki lehet húzni a helyi politikai lózungok sorából.

SULYOK ERZSÉBET

Zöld hattyúk

Disznó

Úgy két esztendeje, a nagy vérengzések idején, egy késő őszi délelőtt látta meg a napvilágot, pontosabban ólvilág volt az, félhomályos, fullasztó és különös dolgokkal teli. Odabent, abban a meleg masszában, tizenkettőnek számolták egymást. Kint már csak kilencen voltak. Két testvére már odabent is gyenge volt, egy kislányt pedig, miközben fordult, éppen az édesanyjuk nyomott agyon. Néhány óra múlva megismerkedett az anyatej édes ízével, a fénnel, s az illatokkal, vagyis azzal, amit világnak és életnek neveznek ők is az anyanyelvükön.

Véletlenek nincsenek. Így aztán a sors kegyelme lehetett, amikor a gazda érettségre készülő nagylánya egy gyengéd mozdulattal éppen őt emelte ki testvéreké közül, s játékosan szavalgatott neki, a kicsi és tudatlan kismalacnak a rétenetes Disznófejű Nagyúrról, aztán meg arról, hogy lágy volt a boldogság és másfél mázsa, sőt egy Bóbita nevű tündérről is szavalgatott a lány, aki disznókat röptetett, hogy aztán kikacagja őket. Ettől a naptól kezdve, bár még nagyon fiatal volt, már tudta, nem különleges disznó ő, kivételes szerepet szánt neki a disznótörténelem.

Kiválasztott vagyok, gondolta, és úgy is élt most már, hogy minden mozdulata e szerep nagyszerűségét és megmászthatatlanságát sugározzák.

Mindenekelőtt kövérnek kellett lenni. A kövérség ugyanis a sertések világának meghatározó formája, s anyjuk, aki esténként mesélt nekik múltiról és dicső elődökről, a hős kismalacokról például, akik elbántak a gonosz farkassal, vagy a királyfiakat, hadvezéreket halálba döntő agyaras erdei rokonokról, és mesélt az anyjuk elkorcsosult, a mindenféle hülye mackóval, nyuszival és gidával lepaktáló Malackákról is, akiknek a sorsa intő jel, és mindig előfőgte koca mama azt is, hogy a disznó szépsége magában a kövérségben rejlik, amely nem más, mint erő, hatalmas szalonnák, sonkák, zsírtömegek mozgatta nyers erő, ezért kell rettenetesen sokat enni, mindent bezabálni és felfalni, válogatás nélkül, mert akkor szép lesz, mert szép az, aki hatalmas, rőfőgte koca mama.

Amit megesszünk, csak az az igazán miénk, gondolta a kismalac. Csak zabálással birtokolható igazán a világ.

Így lett disznóéletének alapérzete a kielégíthetetlen éhség, amely éppenhogy azzal nőtt, minél inkább ki akarták elégteleni. Minél többet evett, annál éhesebb lett. Őt nem herélték ki, mint átlagos testvéreit. Tudta már, olyannak kell lennie, mint a Disznófejű Nagyúr, gyűlölni kell a Bóbitákat és a korcs malackákat.

Nem mesékre, tettekre van szükség. Amikor például megismerte a moslák ízét, azt hitte, behal a gyönyörűségbe. S ahogyan az anyja tanácsolta, igyekezett a legtöbbet enni. Kitapasztalta, hogy a moslák érkezését különleges zajok előzik meg, vödöröcsörgés, vízcsobogás, a gazda lépteinek koppanásai, így a vájúnál előre elfoglalhatta a legelőnyösebb pozíciót, nem kellett tolazkodnia, nem maradt le, csak az evésre kellett koncentrálnia. Lassan a többiek is elfogadták, hogy tehetséges, erős, és hogy fölöttük áll. Ő is úgy gondolta, hogy a legdisznóbb disznó ő, úgymond disznóbb valamennyi disznónál, s mivel ráadásul szépen, mély hangon rőfögött és gyönyörű tokája nádt, s mert fajfentartó is volt, már nem csak ezen a portán ismerték el. Híre előtte járt az ólak birodalmában, a kocák most már róla meséltek esténként, előfőgték, hogy „Ecce Disznó”, az a társuk, aki a felgyülemlett disznó kérdéseket megválaszolja, aki majd megoldja a disznó problémákat, s aki véget vet az emberek disznóvérrel telefröcskölt uralkodásának.

Nyilván ama eseménynek az ára is a sorsszerűség kifizetetlen számlái közé csatolható, hogy egy nap sikerült kitörniük az óljukból. Hatalmas testével ő döntötte ki az ólajtót. Senki sem volt otthon, s most, életükben először mindent megköszölhattak. Végigzabálták a veteményest, a virágoskertet, a szőlőt. Összerondították a járdát, hevertek a napon, nagyokat bőfőgték és azt hitték, ez most már így lesz életük végéig. A gazda vasbotokkal zavarta őket vissza az ólba. A disznó azt hitte, eljött az ő ideje, ellenállt, macacszkodott, végül csak visszahajtották. Éjszaka azt tervezte, reggel megpróbálja újra. Nem tudta, hogy a gazda már szólt a bőlérnek, megvadult a nagykan, hajnalban le kellene vágni. Utolsó álma is, miként az élete, szép-volt. Megkoronázzák, királlyá választották.

A harmadik zöld hattyú az, hogy a sors, mint annyi más a világon, ugyancsak három alapvető részből áll. Van eleje, van közepe, és van vége.

Dawson & László

Ma és holnap a JATE-klubban

A vérnősző barom visszatért

A Közép-Európa Táncszínház produkcióit már legalább két ízben láthatta a szegedi közönség, hiszen a KET táncosai működtek közre nyáron a szabadtéri nagyszerű musicaljének, La Mancha lovagjának előadásain, s emellett felléptek a Szabad Színházak Találkozó-ján is, ott a Vérnősző barom visszatér című műsorukkal. A

Vérnősző barom tényleg visszatért – ahogy a cím is mutatja –, hiszen szeptember 22-én és 23-án este 9 órakor a JATE klubban mutatja be a darabot a Közép-Európa Táncszínház. Az Ady versekre épülő darab koreográfusa és rendezője: Énekes István.

T. V.

A Csetepatéra készülve

Fortunato: Czintos József, Szatmárnémetiből

A színházi évad nyitányaként szeptember 25-én, pénteken mutatják be a Szegedi Nemzeti Színházban Carlo Goldoni Csetepaté Chioggiában című komédiáját. A darabot az új főrendező, Árkosi Árpád állítja színpadra, a díszlet Árvai György, a jelmez Papp János munkája. Flórián Antal, Dobos Kati és Király Levente mellett megismerhetünk néhány újonnan Szegedre szerződött fiatal színészt is. (Lapunkban őket is bemutatjuk majd.) A szereposztást végigfutva feltűnt a Fortunato alakító színész neve mellett a jelzés: mv. Czintos József 24 éve a szatmárnémeti színház tagja, az elmúlt évadban Kolozsvárott nagy sikerrel vendég szerepelt abban a Bánk bán előadásban, amit Árkosi Árpád (vendég)rendezett...

– Árpáddal ott ismerkedtem meg Kolozsvárott, az az előadás hozott össze bennünket, az itteni meghívásomból arra következtek, hogy hasznosnak tartottuk egymás munkáját. '89 után már vendég szerepelt a szatmári színházzal mások is Magyarországon, a Kulcskeresőkkel voltunk a Nemzeti Színházban, és Szabolcs-Szatmár megyét már közös megyének tekintjük, mert gyakran át tudunk jönni, és előadásokat tarthatunk Mátészalkán, Kisvárdán, Nyíregyházán.

– Milyen változások történtek az elmúlt két-három évben az erdélyi magyar színházi életben?

– Úgy érzem, sok változás nem volt, ennek szubjektív és objektív okai is vannak. Az erdélyi magyar színházak társulatai rendkívül kis létszámúak, 12-14 tagúak – egyedül Kolozsvárott és Marosvásárhelyen vannak húsznál többen –, ezzel mindig számolni kell. Ugyanakkor nem lehet éveket csak Libikókat vagy olyan darabokat játszani, ahol csak 4-5 színészre van szükség. Bizom abban, hogy jövőre végez a marosvásárhelyi színművészeti főiskolán az első olyan évfolyam, ahol már tizen felül van a diákok száma, s így több fiatal kerülhet a társulatokhoz. Korábban a magyarok közül évente egy fiút és egy lányt vettek fel, évi két végzőssel hat színház utánpótlását nem lehetett megoldani. Igazi

változás a műsor összeállításában van, most már tényleg azt játszunk, amit akarunk, ebbe a hatóságok, a pártok nem szólnak bele.

– A szatmárnémeti színháznál ebben az évadban milyen bemutatókra készülnek?

– Most próbálják a Fekete Péter című zenés vígjátékot, utána a hagyományos szórakoztató szilveszteri műsorra készülünk. Két bemutatót tervezünk még: Spíró Csirkefejét és Shakespeare Athéni Timonját.

– Szegeden járt már korábban?

– Most vagyok itt először, jó a hangulat a színházban, remekül érzem itt magam, csak a szegedi ivóvízzel nem vagyok kibékülve, ihatatlanul meleg.

– Az ingázást hogyan tudja megoldani?

– Nehezen, de nem a távolság, hanem a határon való átkelés miatt, ami rengeteg időt rabol el. Hiába megyek oda a román hatóságokhoz, hogy színész vagyok, este előadásom lesz, nem veszik figyelembe. Ki kell állnom a sort, 8-10 órát kell várakoznom minden alkalommal. Ha előadásom lesz Szegeden, akkor előző nap reggel 5 órakor el kell indulnom, hogy aznap estére ideérjek, és ki tudjam magam pihenni a következő napi előadásig.

– Így is megéri vállalni?

– Feltétlenül! Nagyon szükségünk van arra, hogy az erdélyi színjátszás is bekerüljön a magyarországi színházi élet vérkeringésébe. Eddig szinte teljesen elzártan éltünk, nekünk is el kell jönni, meg kell ismerni más színházakat, más felfogást, más stílust, tapasztalatokat kell gyűjtenünk Magyarországon. Romániában rendezőből is kevés van, ezért egy ilyen lehetőség, amikor új emberekkel dolgozhat, megtermékenyítő lehet a színész számára. Árkosival jól ki tudok jönni, ő is szereti a precíz, pontos munkát. Amit elképzel, azt végig tudja vinni a próbák során.

HOLLÓSI ZSOLT